

LÜHIKROONIKA

• 28. veebruarist kuni 2. märtsini korraldas Tartu Ülikooli maailma keelte ja kultuuride kolledž Juri Lotmani seminari. Mainekate Suurbritannia, Saksamaa, Prantsusmaa, Tšehhi, Venemaa, Ukraina ja Eesti teadlaste kõrval esinesid noored teadlased, hiljuti TÜ-s väitekirja kaitsnud värsked doktorid ja praegused vene kirjanduse doktorandid. Eestit esindasid Tatjana Kuzovkina („Juri Lotmani eluloost 1945–1946”), Mihhail Lotman („Ikoonilisus ja autometakirjeldus eesti luules”), Maria Nesterenko („„Mida tähendab naiskirjanik?": 1820.–1830. aastate naiskirjanike loomingu kriitika”), Ljubov Kisseljova, Karina Novaševskaja („A. Šahhovskoi vaadete kujunemine rahvusliku teatri esteetikale”), Timur Guzairov („V. Žukovski F. Guizot' teoste lugejana „Rahvaste kevade” ajajärgul”), Maria Borovikova („Maria Tsvetajeva luuletsüklist „Luuletused Puškinile”), Roman Voitehovitš („Piibli kujundid Maria Tsvetajeva loomingus”), Anti Selart („Episood paavsti saadikutest Aleksandr Nevski „Eluloos”), Madis Arukask („Vepslaste ja ingerisoomlaste autoriepostest”), Anastassia Astapova („Poliitilised metaanekdoodid ja hirm: näited tänapäeva Valgevenest”), Roman Leibov („Kuidas suri pioneer: Bagritski poemi teksti dünaamika”), Anne Lange („Tõlkeuuringu valdkondlik sidusus”), Peeter Torop („Tõlkimise ideoloogilistest parameetritest”), Lea Pild („Jutustaja ebastabiilsus romaani „Vennad Karamazovid” eestikeelsetes tõlgetes”) ja Tatjana Stepanišševa („Johannes Aaviku Dostojevski tõlked”).

• 1. märtsil toimus Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse teadusseminar, kus Tal-

linna Ülikooli doktorant Merlin Kirikal esines teemal „Taimnaine ja tantsijatar Johannes Semperi loomingus”. Ettekande fookuses olid Semperi naisekeha ideaalide kujundusvõtted ja nende seos tollase kultuuripildiga. Et peamiste võrdpiltidena ilmuvad Semperi loomes naine kui taim ja naine kui tantsijatar, keskendus Kirikal nende kujundite tõlgendamisele ning sellele, kuidas need seostuvad tollase lääne kultuuriga.

• 4. märtsil korraldas Emakeele Selts Võrus eesti keele aasta maakondliku keelepäeva. Avasõnavõtuga esines Jüri Valge. Ettekanded pidasid Jüri Viikberg („Keelemurdest ja murdekeelest”), Evar Saar („Hariligu kotussõnime ja esieraline Võrumaa”), Külli Habicht („F. R. Kreutzwaldi eesti keel”) ja Rainer Kuuba („Võro keelest ja ta pruukimisest”). Võru Gümnaasiumi õpilaste ettekandest sai teada, missugune on tänapäeva gümnaasisti eesti keel.

• 6.–7. märtsil peeti Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivi korraldusel Põlvamaal Cantervilla lossis folkloristide 14. talvekonverents „Piiritu muinasjutumaaailm”. Ettekannetega esinesid Katre Kikas („Kana pahema tiiva alla oli kirjutatud... Kirjutamine ja kirjutatud tekst imemuinasjuttudes”), Anu Korb („Ottessoni Roosi vanamesi jutud”), Merili Metsvahi („Naistegelased esimestes eesti imemuinasjuttude üleskirjutustes”), Ants Parktal („Muinaslooline meelesõelamine”), Mairi Kaasik („Loodushäälenditest ja looduskõnelustest loomamuinasjuttudes: žanripiire otsimas”), Liisa Granbom-Herranen („Vanasõnad muinasjuttudes, õpetus ja ajaviide”), Airika Harrik („Tuhkatriinu sai printsilt kinga: muinasjuttudest innustatud aines Facebooki grupis

„KalambuR”), Mall Hiimäe („Reinuvader Rebasest ja arast jänesest muinasjututegelastena”), Riho Viik („Reinuvader Rebase strategeemid”), Risto Järv („Rebasejuttude kuube värskendamas. Ernst Peterson-Särgava „Ennemuistsete juttude...” versioonidest”), Pille Kippar („Eesti muinasjutt ning muinasjutu-uurija ida ja lääne vahel”), Eda Kalmre („Varjusurmajutud eesti traditsioonis: muinasjuttudest ning romantilise motiiviga muistenditest pajatuste, kuulujuttude ja tõseluuteadeteni”), Inge Annom („Kuningatütre haiguse ravi”), Aado Lintrop („Pühad ja profaansed pühalood”), Mare Kalda („Kauged (muinas)jutud kodusteks muistenditeks: ATU 1645 ja ATU 1645A”), Urmas Sutrop („Lumivalgukese muinasjutt ja Shakespeare'i näidend „Cymbeline”), Heili Einasto („Muinasjutt „Kullaketrajad” balletilaval”), Kärru Toomeos-Orglaan („Päri- ja vastukarva lood. Intertekstuaalsusest Toomas Raudami ja Andrus Kivirähki muinasjuttudes”), Tiiu Jaago („Kas elulool ja muinasjutul on midagi ühist?”), Andreas Kalkun („Pankjavitsa kiriku ikoonide jäljed arhiivis. Pühad esemed ja pärimus”) ja Jonathan Roper („Kas ainult *Once upon a time* ja *Happy ever after?*”).

• 7.–10. märtsini toimusid Helsingis 10. üleilmsed väliseesti õpetajate emakeelepäevad, mille korraldas Eestikeelse Hariduse Selts. Eesti keele muutumisest kõnelesid Maire Raadik (EKI) ja Helen Plado (TÜ), eesti identiteedi muutumise üle arutlesid Martin Ehala (TÜ/Helsingi ülikool) ja Marju Kõivupuu (TLÜ). Kuidas noortes keelehuvi tekitada, soovitasid Ilmar Tomusk (Keeleinspeksioon) ja Keiti Vilms.

• 13. märtsil leidis Eesti Rahva Muuseumis aset kohtumine Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhinna 2019. aasta laureaadi, Tallinna Ülikooli rakenduskeeleteaduse professori Krista Kergega, kes rääkis teemal „Meie avarduv vaimu- ja keeleruum”.

• 13. märtsil toimus Tartus Miina Härma gümnaasiumis keeleteekonkursi lõpuaktus, kus kuulutatati välja 2018. aasta parimad keeleteod. Aasta keeleteoks valiti „Eesti õigekeelsussõnaraamat ÖS 2018”, sellega koos ilmus „Eesti keele õigekirjutuse-sõnaraamat 1918” kommenteeritud väljaanne veebis. Rahvaauhinna pälvis Peetri lasteaed-alkkooli õpetaja Helen Pullinen, kes mõtles õpilaste lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamiseks välja vihikud „Iga päev on seiklus”. Tema eesmärk oli nende vihikute abil arendada õpilaste lugemis- ja kirjutamisoskust. Juba kolmandat aastat kirjutavad lapsed iga päev õhinaga harilikesse joonelistesse vihikutesse üles enda jaoks olulisi sündmusi.

• 13. märtsil Tallinnas toimunud hõimuklubi õhtul vaatles Mari Sarv oma ettekandes „Mina, sina ja vana Väinämöinen” läänemeresoome regilaulualasid, tuginedes eelkõige sõnavormide esinemissagedusele. Regilaulud viitavad ka erinevatele kontaktidele läänemeresoome rahvaste vahel. Kõige sagedasem sõna regilauludes on *isa*.

• 14. märtsil peeti Eesti Rahvusraamatukogus emakeelepäeva konverents „Kas tõesti häbeneme riigikeelt?”. Esinejate seas olid õiguskantsler Ülle Madise („Ilusa selge eesti keele ülistuseks”), ajakirjanik Piret Kriivan („Uueaegne kadaklus – valehäbist või eksiarvamustest”), kirjanik Rein Raud („Keel kui vahend ja kui eesmärk”), ajakirjanik Märt Treier („Vastulöök”), TLÜ emakeele õpetuse lektor Merilin Aruvee („Iga õpetaja on keeleõpetaja”) ja keeleteadlane Martin Ehala („Eesti keel kiirenevas ajas”).

• 14. märtsil pidas Liina Lindström Tartu Ülikoolis emakeelepäeva avaliku loengu „Kuidas mõjutab digitehnoloogia areng eesti keele kasutust?”.

• 14. märtsil korraldati Tallinna Ülikoolis traditsiooniline emakeelepäeva üliõpilaskonverents, mille töö toimus

kahes seksioonis. Keeleseksioonis esinesid Andra Kütt („*Käitu, ole ilusti nüüd palun* ehk eelkooliealisele lapsele suunatud direktiivsed lausungid”), Maria Iqbal („Eesti tatarlaste perekonna keelepoliitika ja noorte hoiakud selle suhtes”) ja Kaisa Norak („*Ilmselt* ja *ilmsesti* tähendused ja kollokatsioonid”). Kirjanduse seksioonis astusid üles Triinu Viires („Mehelikkuse konstrueerimine Teet Kallase romaanis „Eiseni tänav” (1979)”), Johanna Aus („Unenäopoeetika Madis Kõivu loomingus”), Helen Pärk („A. H. Tammsaare „Elu ja armastus” – romaanist teatrilavale”) ja Riin Luks („„Seltsimees laps” jutustuse ja filmi võrdlus”). Humanitaarteaduste instituut andis välja TLÜ täppiskeelaühinna: selle pälvis akadeemiline raamatukogu, mille ametikeel hinnati selgeimaks ja ladusaimaks.

- 14. märtsil peeti Eesti Kirjandusmuuseumis ERA kaastööliste päeva. Maarja Hollo ja Anu Korb andsid ülevaate kahest kogumisvõistlusest: „Minu (vanaema) lugu” ja „Minu aed, lilled ja puud”. Tiina Jaago kuulutas välja uue kogumisvõistluse „Esemed meie rännakuil”. Vabariigi Presidendi rahvaluulepreemia pälvisid Maie Matvei silmapaistvate kaastööde eest aastatel 2009–2018, Ene Raudkats sisuka koostöö eest aastatel 2002–2018, Asael Truupõld mitmekülgse rahvaluuleainese kogumise eest aastatel 2009–2018 ning Ergo-Hart Västriku läänemeresoome rahvaste pärimuse jäädvustamise ning Tartu Ülikooli tudengite juhendamise ja inspireerimise eest aastatel 2009–2018.

- 15. märtsil toimus Eesti Kirjandusmuuseumis soouuringute töörühma seminar „XX sajandi alguse Eesti kväärimine”. Esinesid Rebeka Põldsam ja Uku Lember („Eesti LGBT historiograafia ülevaade”), Andreas Kalkun („Magnus Hirschfeldi loengud Eestis ja diskussioonid homoseksuaalsuse üle”), Johanna Ross („Lesbid ja androgiünid XX sajandi eesti kirjanduses”) ja Kai Stahl („Natalie Mei ja soolisuus”).

- 20. märtsil Tallinna Ülikoolis toimunud TÜHI teadusseminaril esines semiootika ja kirjandusteooria professor Mihhail Lotman ettekandega „(Täppis)-teadmised ja arvamused filoloogias”. Ettekande diskussant oli TÜHI tõlkeuuringute dotsent Anne Lange.

- 22. märtsil peeti Tallinnas Emakeele Seltsi aastakoosolek. ES-i juhatuse liige Miina Norvik esines akadeemilise ettekandega „Muutust väljendavad predikaadid läänemeresoome keeltes”. Emakeele Seltsi 98. tegevusaasta ülevaate esitas ES-i teadussekretär Killu Mei. Auliikmeks valiti juhatuse ettepanekul murdeuurija Ellen Niit ning vastu võeti 13 uut tegevliiget.

- 27. märtsil Tallinnas toimunud hõimuklubi õhtul esines ajaloolane Aivar Põldvee teemal „Eesti pseudomütoloogia algus ja allikad”. Ta vaatles varajasi soome ja saami eeskujusid meie mütoloogias, nende vahendamist näiteks Thomas Hiärne kroonikas, samuti jumalate kirjeldusi alates Soome reformaatorist Mikael Agricolast, lõpetades baltisaksa kirjaniku Garlieb Merkeli ja teistega. Osa Soomest pärit jumalaid, nagu laulujumal Vanemuine, on leidnud väärrika koha meie pseudomütoloogias.

- 27. märtsil korraldas TÜ eetika-keskus Tartus hea teadustava seminari „Mida teha plagiaadiga?”. Esinesid Margit Sutrop („Hea teadustava rakendamise ülikoolis”), Diana Lõvi („Mida Urkund aitab avastada ja mida mitte?”) ja Tiina Ann Kirss („Tüüpilised libastuskohad akadeemilises kirjutamises”).

- 28. märtsil toimus Minskis Valgevene Teaduste Akadeemia kultuuri, keele ja kirjanduse instituudi kunstiteaduste, etnograafia ja folkloori filiaali ja Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna ühiskonverents „Võimalik missioon 4: Folklooriuurimise perspektiivid”. Ettekannete teemadeks olid piiblimotiivid loitsudes, folkloorne suhtlus visuaalses linnakeskkonnas, puud narratiivides-legendides, lendava lohe kujundist valgevene ja eesti vene

materjali näitel, värvisõnad ja -sümbolid eesti mõistatuses, Eesti Kirjandusmuuseumis leiduvate vene folkloori kogujate päevikud jpm. Eesti teadlastest esinesid Mare Kõiva („Palve ja loits. Piiblimotiivid ja -tegelased loitsudes”), Andres Kuperjanov („Puudega seotud narratiivid”), Piret Voolaid („Lillede nimed ja lillesümbolid eesti mõistatuses”). Stendiettekannetega esinesid Eda Kalmre („Eesti varjusurmapärimus. Mõned traditsiooni kujunemise ajaloolised seigad”), Mare Kalda („Eesti legendid ja pärimused peidetud varandusest ja nende iseloomulikud jooned”) ning Liisi Laineste, Anastassia Fiadotava ja Tõnno Jonuks („Vaimulik kui nalja sihtmärk – eesti ja valgevene materjali võrdlus”).

• 29. märtsil toimus Emakeele Seltsi kaaskorraldusel Raplas maakondlik

keelepäev. Esinesid Peeter Päll („Rapla-maa vanu kohanimesid”), Jüri Metsalu („Kohapärimuse andmebaasist ja kaardirakendusest”), Jüri Viikberg („Hans Tiismann, Alust pärit keelemees”), Ilmar Tomusk („Keeleinspektiooni igapäevatööst põhiseaduse kontekstis”), Katrin Hallik („Selge keel kui mõtteviis ja tööriist”) ja Liisi Piits („Kuidas rääkida masinatega”).

• 29. märtsil toimus veel teinegi maakondlik keelepäev – Põltsamaal. Lisaks Jõgevamaa õpilaste ettekannetele esinesid Pire Teras („Väldete hääldest ja õigekirjast”), kirjanikud Mart Kivastik („Emotsioonidest biifini”) ja Veronika Kivisilla („Mõtisklusi emakeelest ja emakeeles kirjutamisest”) ning Tiina Paet („100 aastat ÕS-i. Kuidas muutub keel?”).